

REFORMA VEREJNEJ SPRÁVY A PROJEKTY KVAPC 2009

1. ZÁSADNÉ DOKUMENTY OD MINULOROČNÉHO SNEMU

MEMORANDUM O SPOLUPRÁCI MEDZI VLÁDOU SR A ZMOS

Cieľom memoranda, ako vyjadrenia spoločného úsilia, je

- pomôcť prijímať a plniť opatrenia ekonomického a spoločenského charakteru smerujúce k eliminovaniu dopadov finančnej a hospodárskej krízy na rozvoj miest a obcí ich obyvateľov, podnikateľský sektor a ekonomiku Slovenskej republiky,
- udržiavať priaznivú ekonomickú kondíciu miest a obcí, ako základného predpokladu ich ďalšieho fungovania aj v sťaženej ekonomickej situácii,
- podporovať využívanie prirodzeného rozvojového a hospodárskeho potenciálu miest a obcí pre zintenzívnenie miestneho a regionálneho trhu práce a hospodárskej výkonnosti
- chrániť obyvateľov miest a obcí Slovenskej republiky pred ekonomickým, spoločenským a sociálnym prepadom,
- pôsobiť v záujme sociálnej súdržnosti ku konštruktívnej a zdravej celospoločenskej atmosfére,
- aktívne spolupracovať pri vytváraní nových modelov financovania, vrátane efektívneho využívania prostriedkov z fondov Európskej únie,
- zabezpečovať východiská k ďalšiemu rastu spoločensko-ekonomického rozvoja Slovenska po prekonaní krízy,

Opatreniami na strane vlády sú :

- zmenu parametrov fiškálnej decentralizácie časovo ohraničiť pre roky 2009 a 2010 z dôvodu legislatívnej úpravy zákona o daniach z príjmov. Do 30. 4. 2010 vyriešiť finančný dopad súčasných opatrení na rozpočty miest a obcí po roku 2010,
- vyhodnotiť dopad opatrení vlády SR uvedených v bode 1 na rozpočty miest a obcí a na základe princípov solidarity a subsidiarity prijať mechanizmy na ich dofinancovanie,
- schváliť legislatívne zmeny v oblasti rozpočtových pravidiel tak, aby miestne samosprávy mali možnosť pružnejšie reagovať vo svojich rozpočtoch na aktuálne potreby financovania prevádzkových výdavkov. V rámci Programu obnovy vidieka zákonom garantovať obciam vrátenie dane z pridanej hodnoty, urýchlene prijať účinné opatrenia na skrátenie doby refundácie výdavkov miest a obcí na čerpanie prostriedkov vynaložených na realizáciu projektov spolufinancovaných z fondov Európskej únie, prijať opatrenie na zjednodušenie, zrýchlenie a zefektívnenie čerpania fondov EÚ mestami a obcami,
- v záujme zachovania rovnováhy posunúť účinnosť výkonu zavedenia nových úloh miest a obcí vyplývajúcich im zo zákona o sociálnych službách na rok 2011 s tým, že tieto budú štvrtročne vyhodnocované a finančný dopad refundovaný mestám a obciam zo štátneho rozpočtu a zároveň aj z fondov Európskej únie. Zároveň sa zaväzuje upraviť pravidlá čerpania fondov EÚ rovnomerne pre všetky mestá, obce a ich združenia tak, že zruší obmedzenie limitu 5000 obyvateľov ešte v roku 2009,
- prijímať opatrenia podporujúce a dodržiavajúce sociálny zmler v štáte, v čo najširšej miere podporovať opatrenia smerujúce k udržaniu miestnej a regionálnej zamestnanosti, k jej rozširovaniu, zároveň vytvárať priaznivé podmienky pre vznik a rozvoj činnosti sociálnych podnikov tak, aby pomohli zmierňovať nezamestnanosť v mestách a obciach Slovenska,
- novelou zákona o odpadoch posunúť povinnosť miest a obcí separovať biologický odpad na rok 2013,
- nepredkladať a odmietnuť také legislatívne návrhy, ktorými by došlo k presunu nových úloh zo strany štátu na mestá a obce bez finančného krytia zo strany štátu. Legislatívne návrhy, ktoré môžu mať nepriaznivý dopad na zabezpečenie chodu miest a obcí a ich rozvoja (najmä vo finančnej oblasti), novelu zákona o obecnom zriadení a ostatné návrhy noviel zákonov, ktoré riešia špecifiká miest a obcí predložiť do legislatívneho procesu po vzájomnej dohode so ZMOS,
- v čo najširšej miere podporovať miestny a regionálny rozvoj prostredníctvom podpory zamestnanosti na miestnej a regionálnej úrovni, efektívneho čerpania fondov EÚ a rezortných podporných nástrojov,

- zachovať a garantovať doterajší status a právne postavenie miest a obcí v stavebnom konaní a vyriešiť systém regulácie statickej dopravy na úrovni miest a obcí, zároveň prijať zákon o výkone a financovaní preneseného výkonu štátnej správy mestami a obcami,
- vytvoriť predpoklady pre vznik Domu územnej samosprávy ako koordinačného, metodického, vzdelávacieho, výskumného a kultúrno-prezentačného centra a pre účely lepšej odbornej spolupráce expertov územnej samosprávy a štátnej správy,

My za systémové opatrenia považujeme na strane vlády :

- **odovzdanie zvyšných 6,2% podielu na výnose dane z príjmov fyzických osôb územnej samospráve** (výsledný pomer 75% z nej obce, 25% VÚC), ako kompenzácia za prijaté opatrenia s dopadom na rozpočty územných samospráv. Iba tak je možný aktívny prístup obcí a vyšších územných celkov pri vytváraní podmienok pre dlhodobú sanáciu dopadov hospodárskej krízy
- **uvoľnenie a nie zväzovanie rúk územnej samosprávy pri jej hospodárení.** Znamená to, že rovnako ako centrálna vláda si uvoľňuje prísnyimi pravidlami zviazané ruky pri realizácii proti krízovým opatreniam, takáto možnosť by mala byť poskytnutá i samosprávam. Posledná novela rozpočtových pravidiel sa vydala presne opačným smerom, preto i možnosť reakcie na krízu zo strany samospráv je v súčasnosti výrazne limitovaná. Samozrejme, i naďalej by mali prostriedky samospráv zodpovedať kritériám hospodárnosti a podliehať verejnej kontrole.
- **zrušenie inštitút preneseného výkonu pôsobnosti štátnej správy** a odovzdanie kompetencií do samosprávnej pôsobnosti obcí a vyšších územných celkov, samozrejme aj s adekvátnym objemom finančných prostriedkov. Samospráva beztak dopláca na tieto činnosti nemalé čiastky z vlastného rozpočtu, pričom ak by sa tieto činnosti stali ich originálnymi kompetenciami, vytvoril by sa tlak na ich vyššiu efektívnosť a bolo by možné redukovať miestnu štátnu správu
- **odovzdanie podstatne viac rozhodovacích a finančných nástrojov v oblasti regionálnej politiky územnej samosprávy**, aby mohli efektívnejšie využívať potenciál regiónov. Týka sa to oblastí ako podpora cestovného ruchu, investičné stimuly, či regionálna energetika a teplárenstvo, regionálna doprava, ktoré slúžia výhradne občanom v danom regióne. Rovnako vyššia angažovanosť samospráv v riadení projektov a prostriedkov z EÚ by prispela k ich rovnomernejšiemu rozdeleniu a vyššej prepojenosti s daným územím.
- **přípravu a realizáciu skutočnej komunálnej reformy**, vrátane zlučovania obcí, ktorá môže dlhodobo výrazne prispieť k efektívnemu vynakladaniu verejných zdrojov.

KONCEPCIA MODERNIZÁCIE ÚZEMNEJ SAMOSPRÁVY

Už v roku 2000 schválila vláda SR koncepciu decentralizácie a modernizácie verejnej správy. V rámci nej opatrenia na zmenu územného usporiadania Slovenskej republiky, decentralizáciou kompetencií, organizáciu miestnej štátnej správy, nový systém financovania územnej samosprávy a princípy modernizácie verejnej správy.

Koncepcia hovorila o troch hlavných stĺpoch modernizácie:

- nový právny rámec vo verejnej správe (legislatíva a riadenie),
- vzdelávanie zamestnancov verejnej správy
- informatizácia vo verejnej správe.

Po deviatich rokoch sme sa od novej vlády dočkali koncepcie modernizácie územnej samosprávy, na ktorej sa pracovalo tri roky. Bohužiaľ materiál neposúva riešenie problémov ďalej. Dôkazom je akceptácia zásadných pripomienok Únie miest, ktoré úplne menia princípy koncepcie:

- materiál sa nezaobrá podstatou problému aplikácie modernej verejnej správy na miestnu úroveň, ale sa prioritne sústreďuje na riešenie preneseného výkonu pôsobnosti štátnej správy,
- cieľom vraj nie je odobrať obciam kompetencie, pritom sa v materiály tvrdí, že malé obce nie sú schopné plniť zverené úlohy,

- súhlasí, že je chybou materiálu, že sa nezaobera možnosťou zlučovania obcí,
- súhlasí, že bolo potrebné zaoberať sa prerozdelením kompetencií,
- odstupuje od myšlienky vytvárania centier efektívneho výkonu kompetencií agent a akceptuje využitie spoločných obecných úradov,
- vyňal z koncepcie riešenie sociálneho zabezpečenia zvolených predstaviteľov miestnej samosprávy,
- odstupuje od financovania centier zmenou vzorca prerozdelenia dane z príjmov fyzických osôb

2. ODHAD DOPADU KRÍZY A OPATRENÍ NA ČLENSKÉ MESTÁ ÚNIE A NIEKTORÉ PROTIKRÍZOVÉ OPATRENIA

ODHAD DOPADU MEMORANDA O SPOLUPRÁCI A KRÍZY NA ROZPOČTY ČLENSKÝCH MIEST ÚNIE

Mesto	Odhad výnosu 2009	Rozdiel 03/2009 - 11/2008	Rozdiel 03-02/2009
Banská Štiavnica	2 385 636	- 587 868	- 346 894
Bratislava	118 806 358	- 29 276 235	- 17 275 567
Bytča	3 475 326	- 856 389	- 505 345
Cígel	191 338	- 47 149	- 27 822
Dolný Kubín	5 332 435	- 1 314 017	- 775 386
Dunajská Streda	5 184 718	- 1 277 617	- 753 907
Gbely	1 184 832	- 291 966	- 172 286
Gelnica	1 320 928	- 325 503	- 192 075
Handlová	3 362 711	- 828 639	- 488 970
Hlohovec	4 283 292	- 1 055 488	- 622 831
Holíč	2 541 235	- 626 211	- 369 520
Hurbanovo	1 695 638	- 417 839	- 246 562
Jelšava	580 941	- 143 155	- 84 474
Kežmarok	4 232 085	- 1 042 869	- 615 385
Kolárovo	2 237 092	- 551 264	- 325 294
Komárno	6 769 659	- 1 668 178	- 984 372
Košice	56 296 540	- 13 872 580	- 8 186 049
Kremnica	1 641 338	- 404 458	- 238 666
Krupina	1 843 751	- 454 337	- 268 099
Kysucké Nové Mesto	4 176 362	- 1 029 138	- 607 282
Leopoldov	685 477	- 168 915	- 99 675
Levoča	4 207 257	- 1 036 751	- 611 775
Liptovský Mikuláš	7 209 890	- 1 776 659	- 1 048 386
Lučenec	5 235 830	- 1 290 212	- 761 339
Malacky	3 673 659	- 905 262	- 534 185
Martin	12 845 284	- 3 165 332	- 1 867 826
Medzev	1 008 950	- 248 625	- 146 711
Námestovo	2 500 860	- 616 261	- 363 649
Nemšová	1 393 655	- 343 424	- 202 651
Nitra	17 470 834	- 4 305 159	- 2 540 424
Nová Baňa	1 701 348	- 419 246	- 247 392
Nová Dubnica	2 448 575	- 603 377	- 356 046
Pezinok	4 469 027	- 1 101 257	- 649 839
Piešťany	5 750 570	- 1 417 054	- 836 187
Poltár	1 099 061	- 270 830	- 159 814
Prešov	20 084 303	- 4 949 169	- 2 920 447
Revúca	2 741 829	- 675 641	- 398 688
Senec	3 845 479	- 947 602	- 559 169
Senica	4 452 299	- 1 097 134	- 647 406

Skalica	3 557 806	- 876 714	- 517 339
Sládkovičovo	1 202 746	- 296 381	- 174 891
Spišská Nová Ves	8 832 908	- 2 176 603	- 1 284 388
Stará Ľubovňa	3 597 055	- 886 385	- 523 046
Svätý Jur	1 155 640	- 284 773	- 168 041
Šaľa	5 193 305	- 1 279 733	- 755 156
Šamorín	2 854 392	- 703 512	- 415 134
Trenčianske Teplice	906 618	- 223 409	- 131 831
Trenčín	11 660 221	- 2 873 309	- 1 659 506
Trnava	13 491 907	- 3 324 672	- 1 961 851
Trstená	2 227 828	- 548 981	- 323 947
Tvrdošín	2 341 959	- 577 105	- 340 543
Veľký Meder	1 733 784	- 427 239	- 252 109
Vráble	1 930 205	- 475 641	- 280 670
Vrbové	1 345 278	- 331 503	- 195 616
Vrútky	2 666 619	- 657 108	- 387 752
Vysoké Tatry	1 072 288	- 264 233	- 155 921
Zlaté Moravce	2 704 437	- 666 427	- 393 251
Zvolen	8 780 248	- 2 163 627	- 1 276 731
Želiezovce	1 501 056	- 369 890	- 218 268
Žilina	19 640 107	- 4 839 710	- 2 855 857
Spolu SR v €	1 117 973 284	- 275 492 725	- 162 565 887
Spolu SR v SKK	-	- 8 299 494 000	- 4 897 460 000

Poznámky

1. Odhad výnosu zohľadňuje dopady krízy a „memoranda“
2. Porovnávacía báza
 - 11/2008 schválený ŠR
 - 02/2009 upravená prognóza MF SR
 - čísla sú za marec
3. Legislatívna zmena bude mať v roku 2010 väčší dopad ako v roku 2009
4. Ďalšie posúdenie najskôr po prognóze v júni 2009

NIEKTORÉ MOŽNOSTI KONSOLIDÁCIE ROZPOČTOV SAMOSPRÁV V ČASE KRÍZY

Podľa dostupných štúdií sú práve krízové časy vhodné na zásadné prehodnotenie hospodárenia verejných financií a úpravu príslušných sektorových politík. V časoch krízy sa totiž deficity rapídne zvyšujú a verejný dlh úmerne tomu rastie. Politicky vzaté sú obyvatelia v ťažkých časoch viac naklonení prijať vládne opatrenia, ktoré na jednej strane zvýšia ich daňové zaťaženie resp. obmedzia štátne transfery či služby, avšak na strane druhej vedú k ozdraveniu hospodárenia a obmedzeniu tvorby nového dlhu.

Vláda má v zásade dve možnosti ako dostať deficit rozpočtu pod kontrolu. Môže zvýšiť svoje príjmy spravidla zvýšením daňového zaťaženia (selektívne alebo plošne), alebo sa môže snažiť obmedzovať výdavkové programy s cieľom prispôbiť ich objem zníženej úrovni príjmov. Skúsenosť ukazuje, že dlhodobo úspešné boli len tie krajiny, ktoré sa nespoliehali len na zvyšovanie daní, ale prijali aj opatrenia na výdavkovej strane (resp. kombinovali opatrenia na príjmovej a výdavkovej strane rozpočtu).

Krajiny sa však medzi sebou zásadne líšia v miere zdanenia i v objeme poskytovaných služieb a transferov obyvateľstvu. Slovensko patrí medzi európske krajiny s najnižším daňovým zaťažením a aj vládne výdavky v pomere k HDP sú na pomerne nízkej úrovni. V závislosti od týchto rozdielov sa potom líšia aj opatrenia, ktoré sú v tom-ktorom prípade účinné pri konsolidácii verejných financií. Ešte komplikovanejšie je to v podmienkach

samosprávy, kde prakticky každá krajina si uplatňuje svoj model decentralizácie kompetencií, čo značne sťažuje medzinárodné porovnanie.

Na Slovensku je výkon kompetencií pomerne decentralizovaný, no približne polovicu financií na pokrytie týchto kompetencií predstavujú vládne transfery (predovšetkým normatívne výdavky na školstvo). Dokonca i vlastné daňové príjmy samospráv sú z 80% tvorené podielovými daňami, čo výrazne obmedzuje možnosti miest a obcí realizovať svoju vlastnú daňovú politiku. Ďalším limitujúcim faktorom je legislatíva, ktorá nastavuje úroveň služieb poskytovaných samosprávou. Schopnosť miest a obcí autonómne reagovať na súčasný vývoj v ich rozpočtoch je teda značne obmedzená.

Z pohľadu samospráv je najväčším rizikom v súčasnosti pokles výnosu dane z príjmu fyzických osôb, ktorá tvorí najväčšiu zložku príjmov miest a obcí. Aktuálny vývoj ekonomickej situácie a makroekonomické prognózy naznačujú, že pokles výnosu tejto dane nebude len krátkodobého charakteru, ale že bude mať trvalejší charakter. Nebude sa teda opakovať situácia, keď výnosy tejto dane z roka na rok rástli v dvojciferných percentuálnych hodnotách. Súvisí to hlavne so zvyšujúcou sa nezamestnanosťou a stagnujúcou úrovňou plátov, ktoré tvoria základ pre výnosy z tejto dane. Samosprávy v tomto ohľade nedokážu urobiť nič, nakoľko daň z príjmov fyzických osôb je určená i spravovaná centrálnou.

Jedinou možnosťou sa javí byť lobing v prospech zvýšenia pomeru, v ktorom je výnos dane prerozdeľovaný medzi samosprávu a štátny rozpočet. Súčasný pomer 70,3% / 23,5% / 6,2% (obce/VÚC/štát) necháva priestor na prerozdelenie výnosov štátu medzi obce a VÚC. Pomer 75% / 25% (obce/VÚC) by znamenal zvýšenie príjmov obcí o 75 mil. eur, resp. 7%. Ak vezmeme do úvahy, že legislatívnou zmenou platnou od apríla 2009 (zvýšenie nezdaniteľného základu dane z príjmov, zavedenie zamestnaneckej prémie) pripravil štát mestá a obce o príjmy vo výške takmer 120 mil. eur, resp. 10%, je takáto požiadavka viac ako oprávnená. Treba tiež pripomenúť, že v budúcnosti bude tento negatívny dopad podstatne väčší (platnosť počas celého roka) a štát zároveň na samosprávu preniesol nové zodpovednosti (napr. zákon o sociálnej starostlivosti) bez ich finančného krytia.

I keď vývoj výnosu miestnych daní podlieha ekonomickému cyklu v oveľa nižšej miere, môže sa kríza odraziť aj na príjmoch miest a obcí z týchto daní a to najmä v podobe zvyšujúcich sa nedoplatkov. Je preto dôležité venovať náležitú pozornosť výberu miestnych daní a pružne reagovať na prípadný nárast nedoplatkov. S dlžníkmi je potrebné čím skôr dospieť k dohode o uhradení dane, resp. dohodnúť splátkové kalendáre v prípade ich nesolventnosti. Z hľadiska rozpočtových príjmov sú relevantné predovšetkým daň z nehnuteľností, poplatky za odpad a v niektorých mestách s rozvinutým turistickým ruchom i daň za ubytovanie. Keďže poplatky za odpad môžu podľa zákona kryť len náklady na manipuláciu s ním, nedá sa tento poplatok považovať za vhodný z hľadiska zvýšenia príjmov miest a obcí. Mnohé z miest však v súčasnosti nezaťažujú svojich obyvateľov za zber odpadu plnou mierou, ale cenu tejto služby dotujú transfermi zo svojich rozpočtov. Je potrebné zvážiť, do akej miery je táto dotácia nevyhnutná a či by sa do poplatkov pre obyvateľov nemala premietnuť celá cena tejto služby.

V oblasti dane z nehnuteľností je potrebné prehodnotiť definíciu základu dane i sadzby dane. Súčasný zákon umožňuje mestám a obciam tvoriť pri zdaňovaní pozemkov cenové mapy a teda de facto umožňuje zdanenie pozemkov na základe ich trhovej hodnoty. Stačí si to upraviť vo VZN, no vyžaduje to dlhší čas potrebný na analýzu a prípravu zatriedenia pozemkov aj potrebné regulačné zmeny (schvaľovací proces VZN). Rýchlejšie riešením je zvýšenie sadzieb dane z nehnuteľností alebo rozšírenie základu tejto dane (obmedzením rôznych výnimiek). Vzhľadom na možné zhoršenie ekonomickej

situácie ubytovacích zariadení z dôvodu úbytku návštevníkov v meste zvyšovanie dane za ubytovanie neodporúčame. I keď zvyšovanie daní je bezpochyby nepopulárnym opatrením, v čase krízy doliehajúcej vo výraznej miere na rozpočet samospráv je pre obyvateľov prijateľnejšie (za predpokladu dostatočného vysvetlenia tohto kroku) ako v čase rýchleho ratu príjmov. V oblasti majetkových daní (z nehnuteľností) navyše Slovensko výrazne zaostáva za inými európskymi krajinami. Kým štandardná sadzba v Európe predstavuje 1-2% z hodnoty majetku ročne, aj v centre Bratislavy ako najdrahšej lokality Slovenska je to menej ako 0,5% ročne.

Poslednou významnejšou zložkou príjmov sú administratívne poplatky, poplatky za služby a príjmy z prenájmov, podnikania a vlastníctva majetku. Keďže v týchto prípadoch ide o špecifické druhy príjmov výrazne sa líšiacie medzi jednotlivými samosprávami, nie je možné v tejto oblasti formulovať jednoznačné odporúčenie. Každopádne je však potrebné pri snahe o ich prípadné zvyšovanie zvažovať aj ekonomické dopady na subjekty, ktoré budú ich zvýšením zaťažené. Mestá by ani v čase krízy nemali podkopávať svoj rozvojový potenciál, ale naopak snažiť sa aj nepriamou formou podporiť miestny rozvoj.

Ako bolo spomínané vyššie, výpadky na strane príjmov (DPFO) budú mať dlhodobjší charakter a tomu by mali zodpovedať i opatrenia na strane výdavkov. Nie je možné počítať s rýchlym obnovením rastu príjmov a preto nie sú adekvátnou odpoveďou ani plošné škrty v spotrebe materiálov, služieb a odďaľovanie investícií, ani vládou umožnené využitie priestoru na tvorbu deficitu v bežnom rozpočte na prechodné obdobie (do konca roku 2010). Naopak, mali by nastať štrukturálne zmeny vo výdavkoch a financovaní služieb mesta, ktoré zaručia dlhodobú udržateľnosť financovania nastavených štandardov v oblasti služieb obyvateľom. Na prechodné obdobie rokov 2009 a 2010 je možné uvažovať aj s miernym deficitom v bežnom rozpočte, tento by však mal byť sprevádzaný spomínanými systémovými opatreniami. Vzhľadom k tomu, že komunálne voľby sú plánované v termíne koncom roka 2010, a že bežný rozpočet na rok 2011 už musí byť vyrovnaný, by bolo odkladanie riešenia na nového primátora a zastupiteľstvo nebezpečné.

Na strane výdavkov je možné napríklad odviazať vývoj platov zamestnancov obecných úradov od všeobecných tabuliek platných pre štátu a verejnú správu. Stačí aby si mestá a obce zadefinovali vlastnú politiku odmeňovania (cez VZN) a môžu vývoj platov všetkých svojich zamestnancov prispôbovať možnostiam svojich rozpočtov.

Významnou položkou v rozpočtoch samospráv sú i dodávateľské služby rôzneho charakteru. Mnoho súkromných podnikov v súčasnosti prehodnocuje dodávateľské zmluvy a tlačí na svojich dodávateľov aby znížili ceny. Rovnako sa môžu správať i samosprávy, nakoľko v súčasnej neistote na trhu sa javia byť pre dodávateľov silnými a stabilnými partnermi. Ich vyjednávacía pozícia bude teda silná. Rovnako by bolo namieste zvážiť outsourcing niektorých služieb poskytovaných samosprávou za predpokladu jeho ekonomickej výhodnosti. Dôslednejšie využívanie súťažných metód verejného obstarávania (napr. elektronické aukcie) môže znížiť cenu dodávateľov. Potrebné je len dosledovať si zo strany samospráv stabilitu a kvalitu dodávok takýchto služieb. Pri dodávateľských úveroch je tiež možné uvažovať s progresívnym nastavením resp. odložením splátok na určité obdobie. Tieto praktiky by však nemali byť využívané vo veľkom meradle, aby bola dlhová služba čitateľná.

Rozpočet miest a obcí často zaťažujú splátky dlhu (istina a úroky). Vhodnou reštrukturalizáciou dlhového zaťaženia je možné dospieť k zaujímavým úsporám v rozpočte. Jednoduchými riešeniami sú napríklad predĺženie splatnosti dlhu, progresívne nastavené splátky, resp. dočasné odloženie splátok úrokov. Pri súčasnej úrovni úrokových sadzieb je tiež zaujímavé refinancovať starší dlh novými úvermi či emisiami s nižšími výnosmi, čo ušetrí zdroje v rozpočte.

V prípade, že mesto či obec používa účelové viazanie niektorých svojich príjmov na špecifické výdavky (kultúra, šport, iné) alebo má zriadené špeciálne účelové fondy, je vhodné prehodnotiť tieto väzby alebo existenciu osobitných fondov. Zo skúseností vyplýva, že pokiaľ určitá časť prostriedkov je vyčlenená mimo rozpočtu a nepodlieha súťaži programov v rámci zostavovania rozpočtu, efektivita a transparentnosť týchto výdavkov časom značne klesá. Takéto príjmy by sa mali stať integrálnou súčasťou rozpočtových príjmov a o výške výdavkov na špecifické účely by malo byť rozhodované v zastupiteľstve v rámci rokovaní o rozpočte.

Ďalšie nápady na úspory verejných prostriedkov môžu prísť i zvnútra samosprávy, od jej zamestnancov. Stačí ich správne motivovať k hľadaniu úspor vo svojom úseku správy, napríklad cieľovými odmenami. Iným spôsobom, osvedčeným vo viacerých krajinách v prípade vládnych programov, je nasledovný postup: ak je potrebné ušetriť 5% prostriedkov, manažérom programov sa komunikuje potreba úspory o 7% s tým, že komu sa podarí uvedenú čiastku ušetriť najefektívnejšie, resp. usporiť ešte viac, ten dostane z dodatočných 2% úspor peniaze na nové rozvojové aktivity vo svojej oblasti.

V prípade miest Bratislava a Košice viedla decentralizácia k prideleniu im zodpovednosti za starostlivosť o komunikácie 2. a 3. triedy na ich území, no bez adekvátneho finančného zabezpečenia, nakoľko celý výnos dane z motorových vozidiel je príjmom VÚC. Tieto dve mestá môžu vstúpiť do rokovania s VÚC, resp. ministerstvom financií, o odstránení tejto disproporcie a zvýšení príjmovej stránky rozpočtu z tohto titulu.

3. PROJEKTY KVaPC 2009

BENCHMARKING MIEST

Na projekte naďalej spolupracuje 20 miest.
Dohodnutý harmonogram prác pre rok 2009:

Oslovenie miest	01- 04/2009
Dohoda o spolupráci s VŠEMvs	02 -04/2009
Úvodné partnerské stretnutie	05/2009
Úprava domén a ukazovateľov	06/2009
Zber údajov	07-09/2009
Validácia + porady miest	09/2009
Konferencia	11/2009
Publikácia	12/2009
Workshopy	09-12/2009

MODEL KOMUNÁLNEJ REFORMY

Rámcové hospodárske podmienky na Slovensku sa v poslednom období výrazne zmenili a je zrejmé, že dopady globálnej hospodárskej krízy budú mať dopad aj na miestnu úroveň, na hospodárenie miest a obcí. Bude narastať tlak na efektívne využívanie verejných financií pri zachovaní komplexnosti a dostupnosti verejných služieb.

Slovensko patrí k mála štátom Európy s výrazne roztrieštenou sídelnou štruktúrou spôsobujúcou, ktorá pôsobí proti efektivite a proti lepšiemu využívaniu rastového potenciálu regiónov.

Je preto nevyhnutné hľadať vhodný model zmeny územnosprávneho usporiadania na miestnej úrovni (municipalizácia), tak ako to bolo definované aj vo Vízii Slovenska do

roku 2030, kde sa uvádza, že obce s počtom obyvateľov menej ako 6000 budú mať výrazné ekonomické aj sociálne problémy.

Partneri : Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy Bratislava
Fakulta verejnej správy UPJŠ Košice
Komunálne výskumné a poradenské centrum Piešťany

Termín : 02/2009 – 12/2010

Výstup: Model komunálnej reformy na Slovensku